Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu ja talousyksikkö 7.6.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

HE 81/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 toiseksi lisätalousarvioksi

Rajavartiolaitoksen ulkovartiolaivanhankinnan (VL2025) eteneminen ja tapahtuneet kustannusmuutokset

Kustannukset

Valtioneuvosto on esittänyt eduskunnalle lisätalousarviossa II/2022, että Rajavartiolaitos oikeutetaan tekemään kahden uuden ulkovartiolaivan hankintaa koskevat sopimukset, joista aiheutuu valtiolle menoja vuonna 2022 ja vuoden 2022 jälkeen yhteensä enintään 448 000 000 euroa. Valtuuden 128 000 000 euron lisäys aiheutuu hankkeen kustannusarvion noususta.

Rajavartiolaitos hakee laivojen rakentamiseen rahoitusta EU:n BMVI-rahastosta noin 22 milj. euroa, mikä tuloutetaan valtiolle ja vähentää täysimääräisesti laivojen hankinnasta valtiolle tulevia lopullisia kustannuksia.

Hankinnat viimeisimmät vaiheet ja kustannustason nousun syyt

Rajavartiolaitoksella on kolme ulkovartiolaivaa, joita käytetään rajojen valvontaan, meripelastukseen, merellisten ympäristövahinkojen torjuntaan, Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen sekä sotilaalliseen maanpuolustukseen. Ulkovartiolaivat ovat merellä noin 340 vrk vuodessa. Vuonna 2014 käyttöönotettu vl Turva on ajanmukainen, mutta kaksi muuta alusta ovat elinkaarensa päässä. Yhdestä vanhasta aluksesta on jo luovuttu.

Aiesopimus laivojen hankinnasta tehtiin Meyer Turun telakan kanssa elokuussa 2021. Aiesopimuksen mukaisesti ulkovartiolaiva Turvan konsepti päivitetään turvallisuusympäristön vaatimusten mukaiseksi ja laivoihin hankitaan ajanmukainen kybersuoja, laadukkaat valvontasensorit sekä kyky voimakeinojen käyttöön alueellisen koskemattomuuden turvaamisessa.

Rajavartiolaitokselle myönnettiin (LTAE IV/2021) 320 milj. euron tilausvaltuus ja rahoitus kahden Turva-luokan ulkovartiolaivan hankintaan. Hankinnan kokonaiskustannuksien arvioitiin syksyllä 2021 olevan enintään 325 milj. euroa, mukaan lukien vuonna 2020 myönnetty 5 milj. euron suunnittelumääräraha. Kokonaismääräraha-tarve perustui telakan silloiseen hinta-arvioon.

Joulukuussa 2021 Rajavartiolaitos sai telakalta alustavan tarjouksen laivoista, joka oli noin 398 milj. euroa. Rajavartiolaitos jatkoi telakan kanssa neuvotteluja, joissa kumpikin osapuoli sitoutui toimenpiteisiin rahoituksen riittävyyden takaamiseksi. Rajavartiolaitos karsi laivojen suorituskykyjä, ja telakka yritti löytää laivojen toimituksessa ratkaisuja rahoitusvajeen kattamiseksi.

Neuvottelujen aikana on käynyt selväksi, että hankinnan markkinatilanne on poikkeuksellinen. Raaka-aineiden ja komponenttien hinnan nousu sekä inflaatio ovat syöneet tilausvaltuuden ostovoimaa kiihtyvällä tahdilla. Koronapandemiasta johtuva työvoiman riittämättömyys ja saatavuusongelmat ovat nostaneet työvoimakustannuksia. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on entisestään lisännyt haasteita komponenttien saatavuudessa, ja oletettavasti hinnat nousevat entisestään. Erittäin haastava markkinatilanne kasvattaa telakan hinnoittelun riskivarauksia merkittävästi. Alla olevassa taulukossa on kuvattu eri tekijöiden vaikutusta hinnan nousuun.

2 x TURVA2025	HINTA
Määräraha 12/2021	**+ 320 M€**
Telakan hinnoitteluperusteiden odottamaton muutos	+ 55 M€
Inflaation kiihtyminen	+ 23 M€
Telakan tarjous 12/2021	**+ 398 M€**
Energiatehokas koneistoratkaisu	+ 4 M€
Puutteet tarjouksessa (välttämättömät)	+ 13 M€
Kustannusten nousu (Ukraina)	+ 33 M€
2 X TURVA2025	**448,0 M€**

Koronapandemian aiheuttama erittäin haastava markkinatilanne, mikä näkyy telakan hinnoitteluperusteiden muutoksissa, inflaatio ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat keskeiset hinnan nousua selittävät tekijät. Alihankkijoiden hinnat ovat nousseet joulukuusta 2021 tähän hetkeen 10 – 20%, vastaavasti laivateräksen hinta samassa ajanjaksossa 138%.

Rajavartiolaitos sai 30.4.2022 laivoista telakalta tarkistetun budjetäärisen tarjouksen. Tarjouksen kokonaishinta on 448 milj.€. Telakka on sitoutunut tekemään sopimuksen kesäkuun 2022 kuluessa.

Mikäli eduskunta myöntää Rajavartiolaitokselle tilausvaltuuden valtioneuvoston esityksen mukaisesti, Rajavartiolaitos voi solmia sopimuksen telakan kanssa kahden uuden ulkovartiolaivan hankinnasta heti eduskunnan päätöksen jälkeen. Laivat saadaan käyttöön vuosina 2025 – 2026.

Rajavartiolaitos saa käyttöönsä kaksi ajanmukaista sekä tehtäviin ja tilanteeseen nähden suorituskyvyltään riittävää ulkovartiolaivaa kolmen vanhentuneen laivan korvaamiseksi. Laivoihin rakennetaan muun muassa erinomainen ja monipuolinen valvontakyky sekä tilanteen edellyttämä kybersuorituskyky.